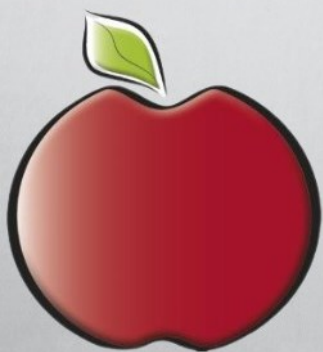

Att skriva vetenskapligt vid Öppna universitetet

öppna vid Åbo Akademi
universitetet

Innehållsförteckning

Att skriva vetenskapligt vid öppna universitetet	3
Var hittar du litteratur?.....	3
Libguides	3
Att skriva en essä eller uppsats	4
Vad är en essä?	4
Vad menas med en uppsats?	4
Hurdan struktur har en essä/uppsats?	4
Källhänvisningar och citat.....	5
Källhänvisning – varför?.....	5
Hur hänvisa till en källa (tryckt bok)?.....	5
<i>Hänvisning som parentes i den löpande texten:</i>	5
<i>Hänvisning som fotnot:</i>	5
Citat.....	6
Hur hänvisa till olika typer av källor?	6
<i>Hänvisa till tidskrifter och vetenskapliga artiklar</i>	6
<i>Hänvisa till tidningsartiklar</i>	7
<i>Hänvisa till källor från internet: webbsidor, bloggar, uppslagsverk och Wikipedia</i>	7
<i>Hänvisa till lagar och författningar</i>	8
Hänvisa till flera källor	8
Primär- och sekundärkällor	8
Plagiering.....	9
Nyttiga guider och länkar:.....	9
Användningen av AI	9
Hur får man använda generativa AI-verktyg i studierna?.....	9
<i>Hur får jag då använda generativa AI-verktyg?</i>	9
<i>Hur får jag INTE använda generativ AI?</i>	10
Upphovsrätt och Creative Commons.....	10
Creative Commons licenser.....	10
Hur hitta material som licenserats med Creative Commons licens?	11
Upphovsrätt och AI	11
Källförteckning/Referenslista.....	11

Att skriva vetenskapligt vid öppna universitetet

Alla känner vi till känslan att sitta med ett ”blankt papper” eller en tom sida på datorskärmen. I denna guide hittar du information, tips och länkar till lämpliga sidor om hur du kan gå till väga då du ska skriva en uppsats eller en essä som är en friare form av vetenskaplig text, den är baserad både på fakta samt dina egna reflektioner.

- ❖ Att skriva är mycket mera än att förmedla information; det utformar och utvecklar ditt tänkande och ditt sätt att uttrycka dig. Att skriva är också ett av de bästa sätten att lära sig behärska sakinnehållet och kommunicera. Det finns många sätt att producera en text, men alla ger inte ett lika gott resultat.
- ❖ Följande moment i skrivprocessen bör du som studerande göra
  - Fundera på temat för uppsatsen; sätt en rubrik
  - Tänk på din publik: för vem skriver du?
  - Formulera en fråga/frågor som du vill ha svar på, eller kan du utgå från en teori som läraren ger
  - Samla material
  - Diskutera med handledare och kurskamrater
  - Sovra i materialet
  - Avgränsa ämnet: vad skall du koncentrera dig på?
  - Strukturera/planera uppläggning och gör en disposition (informera handledare + kursledare om arbetsrubrik + innehållsförteckning och meddela om du ändrar rubrik)
  - Skriva: bearbeta texten & korrekturläsa, litteraturhänvisningar
  - Själv ta kontakt med läraren för individuell handledning
  - Publicera

Följ också lärarens anvisningar.

Är du osäker på språket kan du gärna använda dig av *Svenska skrivregler*. Detta är en närmast oersättlig bok för alla som skriver på svenska. Använd den senaste upplagan. Boken finns som e-version – [se Åbo Akademis bibliotek](#) (ÅAB).

Var hittar du litteratur?

Libguides

Då du startar ditt uppsatsskrivande lönar det sig att först gå till [Libguides](#). Libguides är **ämnesguider** sammanställda av ÅAB:s campusbibliotekarier i Åbo och Vasa. Här hittar du litteratur- och söktips utvalda för just ditt ämne.

Gå in på Libguides, välj fakultet, välj ämne och då har du all tänkbar hjälp framför dig. I din guide får du nu enkelt en överblick av hur du kan finna böcker, tidskrifter, artiklar och databaser, avhandlingar, uppslagsverk samt goda råd om att skriva och referera.

På Öppna universitetets webbsida hittar du också en [Informationssökningsguide](#) med tips på hur du hittar litteratur till dina uppsatser och essäer.

Att skriva en essä eller uppsats

Vad är en essä?

En essä är en friare form av en vetenskaplig text. Som skribent ska du föra fram fakta om det ämne som behandlas, men också komma med egna reflektioner och infallsvinklar. Det är alltså önskvärt att du lyfter fram dig själv i texten och att du låter dina egna tankar och röst höras. Samtidigt som du också ska gå i dialog med det som andra personer tidigare har lyft fram kring ämnet.

Bekanta dig alltså gärna med ämnet och litteraturen innan du skriver ner dina tankar. Du kan exempelvis göra anteckningar medan du läser.

Vad menas med en uppsats?

En uppsats är en längre vetenskaplig text, oftast på 10–15 sidor. Rubriken och frågeställningen står i fokus och språket ska vara formellt. Undvik till exempel att använda dig av finlandismer så som *passligt*. Skriv i stället *lämpligt*. Tänk också på att vara rak på sak och att skriva kort och koncist.

Till sin utformning är uppsatsen alltså något mer strikt än essän, och därför kan stilen uppfattas som opersonlig. Men det är förstås helt okej – och ofta önskvärt – att lyfta fram och utgå i från dig själv i texten. I din uppsats gör du tolkningar av det du läser och relaterar detta till tidigare kunskap.

Hurdan struktur har en essä/uppsats?

En essä/uppsats omfattar tre delar: inledning, huvuddel (analys) och avslutning. Detta kallas också för textens disposition.

1. **Inledningen:** I inledningen presenterar du det valda ämnet och din frågeställning. Du kan tänka på din publik och att inledningen gärna ska locka till att läsa vidare. Välj också en passande rubrik (denna ska ge information om innehållet) eller använd den rubrik som du fått av läraren.
2. **Huvuddel:** Den här utgör största delen av din essä/uppsats. Här lyfter du som skribent fram fakta och personliga reflektioner. Det är viktigt att du bygger på tidigare forskning och att du hänvisar till de källor som du använder dig av. Tänk även på att besvara din frågeställning. *Ett tips är att dela in din text i stycken och att använda mellanrubriker för att strukturera texten.*
3. **Avslutningen:** I avslutningen sammanfattar du innehållet i din text och presenterar en slutsats av det ämne som behandlats.

Till sist anger du de källor som har använts i en **litteraturförteckning/referenslista**.

- En referenslista samlar alla källor som du har använt dig av.
- Källorna ska anges i alfabetisk ordning efter författarnas efternamn. Du hittar exempel på en referenslista på sidan 11 i den här guiden.

Tänk också på att följa lärarens/handledarens anvisningar om essäns/uppsatsens längd och andra aspekter såsom radavstånd och fontstorlek (om detta finns specificerat).

Källhänvisningar och citat

Källhänvisning – varför?

Det hör till god akademisk sed att ange de källor som du baserar din text på. Vare sig du **citerar** (återger exakt vad någon annan har sagt eller skrivit), eller **refererar** (formulerar om en text med egna ord).

Dels ger detta läsaren information om vems texter och idéer som du stöder ditt arbete på, dels är det enkelt för läsaren att själv kolla upp dina hänvisningar. Viktigare än stilen på dina hänvisningar är det alltså att du faktiskt hänvisar till ursprungskällan. Dessutom ska du tydligt skilja på ditt och andras resonemang.

Hur hänvisa till en källa (tryckt bok)?

Det finns ett flertal olika skolor gällande hur man ska hänvisa till en källa och ingen är egentligen mer rätt än den andra. Bland annat kan du stöta på instruktioner att du ska referera enligt Harvard- eller Oxfordstilen. Detta kan nämligen variera beroende på vetenskaplig disciplin och lärarens preferenser. Tänk ändå på att vara konsekvent och att du följer en och samma stil texten igenom.

Du kan antingen hänvisa till en källa inom parentes i den löpande texten (Harvard), eller som en fotnot längst ner på sidan (Oxford). Fråga läraren om du är osäker på vilken du ska använda dig av.

Exempelkälla som ska hänvisas till: Villstrand, Nils Erik, *Åbo Akademi i sin början: 1918–1945*. Åbo Akademis förlag: Åbo, 2019. Så här kan källan presenteras i litteraturförteckningen/referenslistan.

Hänvisning som parentes i den löpande texten:

För att hänvisa gör du en parentes (...) med: (författarens efternamn bokens utgivningsår och sidnummer). I källförteckningen/referenslistan uppger du sedan hela källan.

Exempel: (Villstrand 2019, s. 13).

- Om hänvisningen gäller enbart föregående mening ska punkten placeras efter parentesen.
- Om hänvisningen däremot omfattar hela det föregående stycket eller flera meningar placeras punkten före parentesen. **Exempel:** Nils Erik Villstrand menar att universitetet är en av Europas största gåvor till mänskligheten. Av de finländska universiteten är Åbo Akademi, som fick sin början 1918, näst äldst i Finland. (Villstrand 2019, s. 13)

Har du redan nämnt författaren i texten kan du också göra en parentes med enbart utgivningsår och sidnummer. **Exempel:** Enligt Villstrand (2019, s. 13) fick Åbo Akademi [...].

Hänvisning som fotnot:

Exempel: Åbo Akademi fick sin början den 2 september 1918.¹

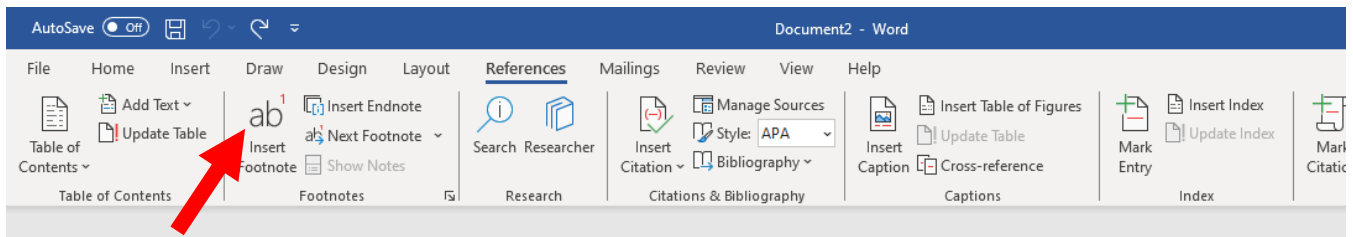
Hänvisningen markeras som en upphöjd siffra.

- I fotnoten (längst ner på sidan) ska du ha med: Författarens förnamn och efternamn, *Bokens titel*. Förlag: Förlagsort, Utgivningsår, Sidnummer.
- Den första hänvisningen får siffran 1, nästa får siffran 2, och så vidare.
- Om fotnoten kommer före punkten hänvisar du enbart till den föregående meningen.
- Om fotnoten kommer efter punkten hänvisar du till hela det föregående stycket eller flera meningar.

---

¹ Nils Erik Villstrand, *Åbo Akademi i sin början: 1918–1945*. Åbo Akademis förlag: Åbo, 2019, s. 13. **Obs! Om du hänvisar till samma källa senare i samma text räcker det med kort hänvisning. Så här:** Villstrand, s. 13.

Obs! För att hänvisa till en källa som fotnot i Word väljer du "References" → "Insert Footnote". (Exempelbilden nedan är från den engelskspråkiga versionen av Microsoft Word 365).

Citat

Ett citat är en ordagrann återgivning av en källa och ska användas sparsamt. Ibland kan det ändå vara motiverat att citera en källa. Kortare citat ska skrivas exakt som de står i källan och markeras inom citationstecken ("..."). Citatet ska inte kursiveras.

Om det är frågan om ett längre citat (tre eller fler rader) kan du göra ett indrag efter stycket. Då behöver du inte använda citationstecken:

Åbo Akademi utgjorde ett viktigt inslag i det mångdimensionella finlandssvenska institutionsbygget och skrevs också in i en nationell berättelse; ett Finland i förändring och i en accelererande växelverkan med sin omvärld behövde utbildad ungdom med nya kompetenser.² **Eller som parentes:** (Villstrand 2019, s. 363)

Hur hänvisa till olika typer av källor?

I exemplet ovan och på föregående sida gällde hänvisningen till en tryckt bok med **en** författare. Om boken har flera författare hänvisar du på samma sätt. Enda skillnaden är att du uppger samtliga författarnamn då du första gången hänvisar till källan i din text. Har boken två författare ska bägge namnen alltid uppges.

Exempel: (Giddens & Sutton 2020, s. 45).

Om boken har fler än två författare räcker det däremot med första författarnamnet följt av **m.fl.** efter att du första gången hänvisat till källan i texten. **Exempel:** (Antikainen m.fl. 1996, s. 11).

Förutom tryckta böcker kan du också bli ombedd att hänvisa till **dagstidningar, vetenskapliga artiklar, lagar och författningar, illustrationer** och **webbsidor**. Dessa följer olika regler för hur man ska hänvisa som det kan vara bra att känna till. Till näst följer därför några exempel på hur man kan hänvisa till dessa.

Hänvisa till tidskrifter och vetenskapliga artiklar

En tidskrift är en regelbundet utgiven publikation som innehåller artiklar skrivna av olika författare. Det finns olika typer av tidskrifter som riktar sig till olika intressegrupper, såsom populärvetenskapliga tidskrifter, branschtidskrifter och vetenskapliga tidskrifter.

Då du hänvisar till en artikel ska du inkludera (om tillgängligt): Artikelförfattarens förnamn och efternamn, "Artikeltitel", *Tidskriftstitel*, Volym: nr (år), Artikelns sidnummer.

Exempel: Andreas Granberg, "Fria forskare i kontrovers", *Historisk Tidskrift för Finland*, 108:1 (2023), s. 63–64. **Eller som parentes:** (Granberg 2023, s. 63–64).

---

² Villstrand, s. 363.

Hänvisa till tidningsartiklar

Tidningar utges en eller flera dagar i veckan. Om du vill hänvisa till en specifik nyhet i en dagstidning inkluderar du (om tillgängligt): Artikelförfattare, "Rubrik", *Tidning*, Utgivningsdatum, Sidnummer.

Exempel: Tim Johansson, "Okända ruten till högskolan kräver både tid och pengar", *Hufvudstadsbladet*, 19.1.2024, s. 15. **Eller som parentes:** (Johansson 2024, s. 15).

Tidningsartikel med URL: Om du hittar en tidningsartikel på webben kan du också hänvisa till denna. Inkludera i så fall URL samt åtkomstdatum i referenslistan.

Exempel: Tim Johansson, "Så mycket kostar okända ruten till högskolan". *Hufvudstadsbladet*, 19.1.2024. <https://www.hbl.fi/artikel/6be26a56-ba7d-5376-b258-33d11840a5be> (Hämtad 26.2.2024).

Hänvisa till källor från internet: webbsidor, bloggar, uppslagsverk och Wikipedia

Webbsidor skiljer sig något från övriga publikationer. Om du vill hänvisa till en text på webben är det framför allt viktigt att du hittar en rubrik samt ser om texten har en författare.

❖ Webbsidor:

Uppge (om tillgängligt): Författarens, organisationen, företagets eller myndighetens namn, "Webbsidans titel", Årtal då sidan senast uppdaterades. URL och (Åtkomstdatum).

Exempel: Öppna universitetet, "När du inleder dina studier vid Öpu", 2023. <https://www.abo.fi/centret-for-livslangt-larande/oppna-universitetet/studieinformation/> (Hämtad 2.2.2024). **Eller som parentes:** (Öppna universitetet 2023).

❖ Bloggar:

Uppge (om tillgängligt): Författarens, organisationen, företagets eller myndighetens namn, Blogginläggets titel, *Bloggens namn* [Blogg], Datum då inlägget skapades. URL och (Åtkomstdatum).

Exempel: Mia Henriksson, "Brett utbud av Öpukurser erbjuds på Åland", *Öppna universitetet vid Åbo Akademi* [Blogg], 29.4.2022. <https://blogs.abo.fi/oppnauniversitetet/brett-utbud-av-opukurser-erbjuds-pa-aland/> (Hämtad 26.2.2024).

❖ Uppslagsverk och Wikipedia:

Uppge (om tillgängligt): Artikelförfattare, "Artikel", *Uppslagsverkets titel*. URL (Åtkomstdatum).

Exempel: Frans af Schmidt & Monica Nyholm, "Åbo Akademi", *Nationalencyklopedin*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/%C3%A5bo-akademi> (Hämtad 26.2.2024).

Obs! Om artikelförfattaren saknas uppger du titeln på uppslagsverket som författare. Vissa böcker, artiklar och webbsidor kan också sakna sidnummer. Ange då kapitel, alternativt rubrik och stycke i stället.

Exempel: *Uppslagsverket Finland*, "Öppna universitetet". <https://www.uppslagsverket.fi/sv/sok/view-170045-OeppnaUniversitetet> (Hämtad 26.2.2024).

Exempel – artikel från Wikipedia: *Wikipedia*, "Åbo Akademi".
https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=%C3%85bo_Akademi&oldid=54334141 (Hämtad 26.2.2024).

Obs! Undvik att hänvisa till Wikipedia om möjligt. Däremot kan du bra använda Wikipedia för att söka information och få tips på var du kan hitta mera uppgifter om ditt ämne.

Hänvisa till lagar och författningar

Laghänvisningar görs i ett flertal akademiska texter oberoende disciplin. Behovet att korrekt hänvisa till lag är därmed inte enbart en färdighet som förutsätts inom juridiken.

I publikationen [Svenskt lagspråk i Finland Slaf – ruotsinkielinen lakikieli](#), (härefter Slaf) framkommer i **kap. 9.4.** hur man ska hänvisa till lagar och andra författningar. Direkt citat från s. 209 i Slaf: "Lagars och andra författningars rubriker skrivs med liten begynnelsebokstav inne i texten, och i löpande text används bestämd form".

Exempel: "I universitetslagen (558/2009) 36 § stadgas att ..."

Detta betyder att direkta laghänvisningar kan placeras in i texten och behöver därmed inte refereras i en parentes i löpande texten eller i en fotnot. Lagar och författningar som du hänvisat till ska givetvis läggas med i din källförteckning.

I Slaf kap. 9.4. hittar du också mer information om hur kortformer och bokstavsförkortningar kan användas när du hänvisar till lagar och författningar, samt hur man hänvisar till kapitel, paragraf, moment och punkter.

Om du tar kurser i juridik är det bra att veta att det finns skrivanvisningar där du finner preciseringar och tillägg till allmänna akademiska referenshänvisningar. Vid Åbo Akademi tillämpas Juridiska föreningen i Finlands anvisningar för referensskrivning i inhemska juridiska publikationer, när man författar en svenskspråkig avhandling, uppsats eller annat skriftligt arbete. Vid motsvarande engelskspråkigt arbete tillämpas Oxford University Standard for the Citation of Legal Authorities (OSCOLA). Dessa skrivanvisningar är tillgängliga via kursens lärplattform eller kan alternativt fås via kursläraren.

Hänvisa till flera källor

Om du vill hänvisa till flera källor i samma mening eller stycke sätter du semikolon; mellan dina källor i hänvisningen.

Exempel: (Granberg 2023, s. 65; Villstrand 2019, s. 39) *Notera att författarna kommer i alfabetisk ordning.*

Primär- och sekundärkällor

I första hand ska du alltid använda dig av primärkällor (originalkällor). Detta är källor som ger förstahandsinformation om ett ämne, så som en bok eller artikel där en viss person presenterar en teori eller undersökning. Men till primärkällor räknas även brev, vetenskapliga artiklar, fotografier med mera.

Primärkällor ses som mer tillförlitliga än sekundärkällorna (andrahandskällor), eftersom sekundärkällorna enbart återger något som en primärkälla redan presenterat. När du återger fakta ur en sekundärkälla, får läsaren därmed ta del av tredjehandsuppgifter. Läroböcker och översiktsartiklar är några exempel på sekundärkällor.

Till exempel Wikipedia och Copilot räknas i sin tur som en tertiärkälla, då informationen som du hittar där är insamlad från, och bygger på såväl primär- som sekundärkällor.

Tips! Om du är osäker på tillförlitligheten hos en viss källa kan du jämföra flera källor med varandra.

Plagiering

Om du inte hänvisar kan du göra dig skyldig till plagiat. Med plagiering menas att man utan tillstånd "lånar" någon annans arbete och utger det för att vara sitt eget. Tänk alltså på att alltid uppge de källor som du har använt dig av. Så länge du hänvisar är detta inget att vara orolig för.

Exempel på plagiering:

- Använda någon text/bild utan att uppge vem som är upphovsman.
- Ordagrann översättning från ett annat språk.
- Man använder sig av någon annans text och byter till exempel endast ut några synonymer.

Nyttiga guider och länkar:

Mera information om plagiat hittar du i [Studienyckeln – Ett stöd för universitetsstudier vid Åbo Akademi](#) (2022–2023, s. 44–47).

I [Åbo Akademis Instruktion för examination och bedömning](#) (2019) hittar du bland annat regler om hanteringen av fusk samt direktiv för hantering av plagiat.

Via den här [länken](#) hittar du videomaterial på *YouTube* om hur man skriver rätt för att undvika plagiering. *Johanna Bäckström, CSK, har med Tritonias EduLab producerat denna tredelade video om hur man skriver rätt för att undvika plagiering.*

Användningen av AI

Generativ AI, eller generativ artificiell intelligens, är en bred term som används för att beskriva olika typer av AI-teknik som kan skapa nytt innehåll, såsom text, bilder, video, ljud, kod eller syntetiska data.

Mer info om Generativ AI i studierna hittar du på [ÅA:s intranät](#).

Som studerande kan du använda Copilot (fd. Bing Chat), som är en AI-assistent för att bl.a. få svar på frågor, generera innehåll och analysera data med ditt ÅA-konto ([se instruktioner](#)). Obs! Du måste vara inloggad på Microsoft Edge för att få tillgång till Copilot.

Hur får man använda generativa AI-verktyg i studierna?

Hur får jag då använda generativa AI-verktyg?

- Du får normalt använda AI för att översätta texter för eget bruk.
- Du får normalt använda textbehandlingsprogrammets språkkontroll.
- AI-verktyg kan hjälpa dig att komma på idéer för uppsatser och ge lösningsförslag på problem – men notera att resultaten kan innehålla stereotyper och fördomar och också vara föråldrade, så – igen – förhåll dig kritiskt till resultaten!

Hur får jag INTE använda generativ AI?

- Det är förbjudet att kopiera text skapad av AI-baserade verktyg och påstå att detta är din text.
- Exempelvis Copilot eller ChatGPT utgör inte en källa, dvs. du kan inte citera text skapad av t.ex. ChatGPT eller referera till ChatGPT som till en källa, eftersom det inte är möjligt att gå tillbaka till texten. Du behöver alltså alltid ha en originalkälla som du hänvisar till. (Copilot och ChatGPT kan uppge s.k. referenser, men kontrollera alltid att referenserna existerar och stämmer!)
  - Text som genereras av t.ex. ChatGPT är inte tillförlitlig, dvs. du behöver noggrant kontrollera sanningshalten – och ansvarar alltid själv för den text du lämnar in.
- Om läraren upptäcker användning av AI-genererad text där det inte får användas utgör detta fusk (plagiat).

Upphovsrätt och Creative Commons

- Upphovsrätten till en bild, en text, ett musikstycke eller annat verk uppkommer automatiskt när verket har skapats.
- För att få rätten krävs varken registrering, anmälan eller att något annat formellt krav uppfylls.
- Otillåten användning av material på nätet är lockande och många gör sig skyldiga till detta, ofta på grund av tanklöshet eller helt enkelt för att man inte är medveten om att det är otillåtet.

Här hittar du närmare information om [upphovsrätten](#).

- Det finns också material som fritt får användas: du kan söka material som licenserats med Creative Commons licens. Det finns en hel del CC-licensierat material på nätet, allt från musik till Power Point-presentationer och fotografier.
- Läs igenom licensen noggrant, så du vet till vad och hur materialet kan användas!
- Du kan också själv licensera det du producerar med något av de Creative Commons licens som finns till förfogande.
- Licensen tillåter andra att använda, redigera och dela det du producerar i den omfattning du själv vill.
- Du kan till exempel förbjuda redigering eller kommersiellt bruk.
- Du eller din organisation har ändå alltid rätten att bli nämnd som upphovsman för originalverket.

Creative Commons licenser

Creative Commons är ett verktyg du kan använda dig av då du skapat ett verk (t.ex. fotografi, text) och du vill dela med dig av ditt verk, på samma sätt kan du ta del av andras verk.

Creative Commons är ett system av licenser, närmare bestämt 6 olika licenser finns att välja mellan. Det väsentliga är att upphovsmannen alltid skall uppges, övriga friheter bestäms i och med att en av de sex licenserna väljs.

Håll alltid utkik efter en dylik logo

Här hittar du närmare information om [Creative Commons och om de olika licenserna och vad de ger rätt till](#).

Hur hitta material som licenserats med Creative Commons licens?

Vill du t.ex. använda dig av en bild i din uppsats, kan du med hjälp av Creative Commons hitta en bild som du får använda i din uppsats. Kom ihåg att man inte får "låna" någons bild eller text utan lov, men med Creative Commons behöver du inte själv ta kontakt till upphovsmannen för att be om lov, det har upphovsmannen fixat klart för dig genom att använda sig av CC-licensering.

- Med hjälp av avancerad sökning i Google. Använd dig av den avancerade bildsökfunktionen då du söker bilder. [Länk till sökfunktionen.](#)
- Creative commons egen sökmaskin. [Länk till sökmaskinen.](#)

Upphovsrätt och AI

Det som ett AI-system själv har skapat – till exempel texter, bilder, musik eller videor – kan inte få upphovsrättsligt skydd.

Den finska upphovsrättslagen (som även många andra länders upphovsrättslagar) ger enbart skydd åt verk som har en upphovsman (en mänsklig skapelse). Det finns naturligtvis fall där det inte alltid finns klara svar: en människa har gjort en del av jobbet/samarbetat med AI systemet.

Man bör också vara medveten om att förändringar sker snabbt.

Källförteckning/Referenslista

Antikainen, Ari, Houtsonen, Jarmo, Kauppila, Juha & Huotelin, Hannu, *Living in a Learning Society: Life-Histories, Identities and Education*. Falmer Press: London; Washington DC., 1996.

Giddens, Anthony & Sutton, Philip W., *Sociologi*. Studentlitteratur: Lund, 2021.

Granberg, Andreas, "Fria forskare i kontrovers", *Historisk Tidskrift för Finland*, 108:1 (2023), s. 63–70. **Notera att man för artiklar uppger sidnummer till hela artikeln i källförteckningen.**

Henriksson, Mia, "Brett utbud av Öpukurser erbjuds på Åland", *Öppna universitetet vid Åbo Akademi* [Blogg], 29.4.2022. <https://blogs.abo.fi/oppnauniversitetet/brett-utbud-av-opukurser-erbjuds-pa-aland/> (Hämtad 26.2.2024).

Johansson, Tim, "Så mycket kostar okända ruten till högskolan", *Hufvudstadsbladet*, 19.1.2024. <https://www.hbl.fi/artikel/6be26a56-ba7d-5376-b258-33d11840a5be> (Hämtad 26.2.2024).

Nylund, Alicia (övers.), "Referensskrivning i inhemska juridiska publikationer", *JFT*, 1 (2018), s. 55–67.

OSCOLA Oxford University Standard for the Citation of Legal Authorities, Fourth Edition, *Faculty of Law, University of Oxford*, <https://www.law.ox.ac.uk/oscola> (Hämtad 29.2.2024).

af Schmidt, Frans & Nyholm, Monica, "Åbo Akademi", *Nationalencyklopedin*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/%C3%A5bo-akademi> (Hämtad 26.2.2024).

Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) – ruotsinkielinen lakikieli, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-297-5>. Statsrådets kanslis publikationsserie 1/2017 (Hämtad 29.2.2024).

Universitetslagen (558/2009).

